PAŃSTWOWY TEATR ŻYDOWSKI
IM. E. R. KAMIŃSKIEJ

DYREKTOR I KIEROWNIK ARTYSTYCZNY — IDA KAMIŃSKA

PROGRAM

ARTHUR MILLER

WSZYSCY MOI SYNOWIE

(ALL MY SONS)

Przekład i reżyseria:
CHEWEL BUZGAN

Scenografia:
MARIAN STAŃCZAK

Premiera
luty 1965 r.
Warszawa

Cena programu zł 2,50

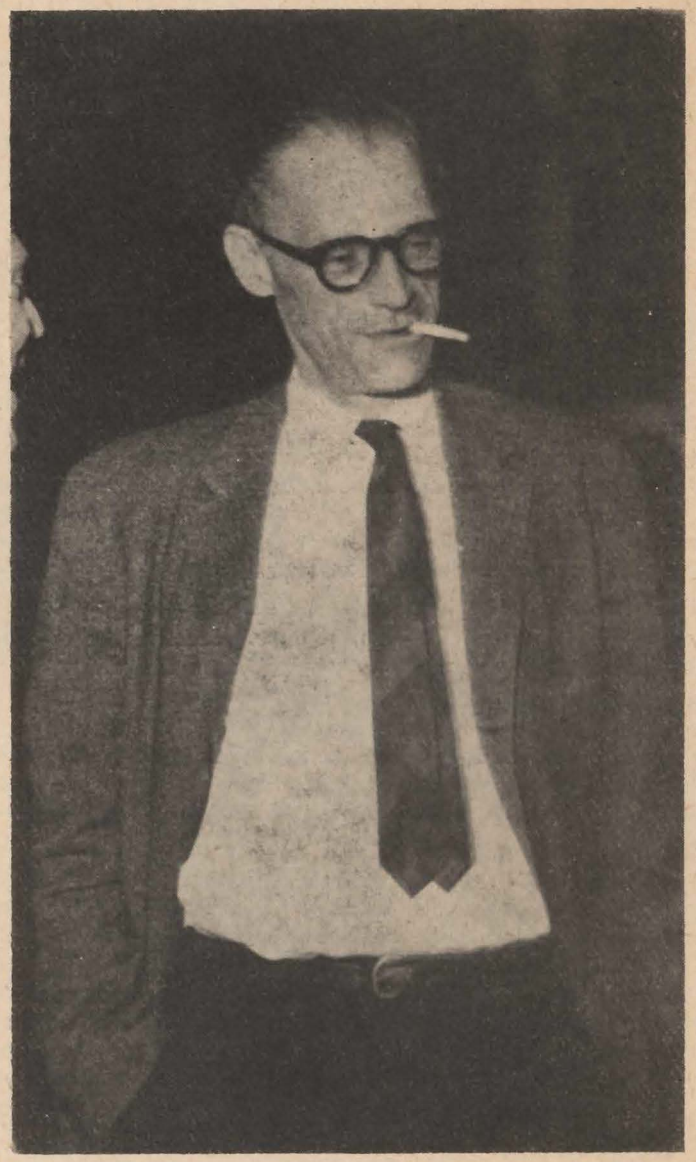

ARTHUR MILLER

O Arthurze Millerze i jego sztuce

Obok Tennessee Williamsa i Saroyana najwybitniejszy współczesny dramaturg amerykański, Arthur Miller, urodził się w Nowym Jorku w roku 1915, w rodzinie drobnego przemysłowca — emigranta z Austrii. Po wielkim kryzysie 1919 roku i ruinie ojcowskiego przedsiębiorstwa, przeszedł twardą szkołę życia. Pracował jako sprzedawca w jednym z nowojorskich magazynów, obracał się w srodowisku robotniczym, obcował z emigrantami w najuboższych dzielnicach Nowego Jorku. O własnych siłach ukończył w roku 1938 wydział dziennikarski uniwersytetu w Michigan. Już w latach trzydziestych zaczął pisać, ale pierwsze jego, istotniejsze publikacje, ukazały się w czasie wojny.

Sukces i rozgłos, będący wstępem do dzisiejszej pozycji Millera w literaturze amerykańskiej i w dramaturgii światowej, przyniosła mu premiera sztuki „Wszyscy moi synowie" („All my Sons").

Prapremiera tej sztuki odbyła się w Nowym Jorku, w roku 1947, a nazajutrz — jej autor został uznany za jednego z najwybitniejszych amerykańskich dramaturgów. Cóż to tak wyróżniło Millera spośród współczesnych? Odpowiedź na to pytanie daje on sam w przedmowie do swoich dramatów (A. Miller „Collected Play's New York, 1957):

„Dramaturg powinien dążyć do tego, żeby widz odbierał dramat nie jako sztukę, lecz jako samo życie. Każde przedstawienie teatralne jest swoistym wyrazem tego życia, pobudza człowieka do zajęcia określonego stanowiska wobec społeczeństwa, a społeczeństwa — wobec historii. Teatr — jest sztuką, która zwraca się do społeczeństwa. Dlatego widz odbiera to co się dzieje na scenie nie tylko swoimi własnymi oczyma, ale również oczyma swojego sąsiada. Stosunek do ukazanych na scenie różnych przejawów rzeczywistości jest zawsze korygowany przez ogólnie przyjęte zasady. To skłania dramaturga do popularyzowania idei, które same „unoszą się w powietrzu" i nie zdążyły się jeszcze zadomowić w rzeczywistości, aby przyjąć się jako własność społeczna. Gdyby w XIX wieku nie pojawiły się idee socjalizmu, nie mogłyby w teatrze zabłysnąć sztuki Bernarda Shaw'a, podkreślające społeczne znaczenie teatru i historyczne uwarunkowanie przeniknięcia określonych ideii na scenę. Dramat i teatr dają wyraz ideom, którymi żyje nasze dzisiejsze społeczeństwo. Niesłuszne jest twierdzenie, że istnieją rzekomo dramaty, które niczego nie wyrażają. Nawet jeśli dramaturg nie stawia sobie za cel ukazania w swoim utworze jakichkolwiek prawd, jego sztuka wyraża jego osobisty stosunek do rzeczywistości".

Tak odpowiada Miller zwolennikom „czystej sztuki" i dochodzi do wniosku: „idea przewodnia dramatu jest miarą jego wagi, znaczenia i piękna. Moje sztuki są odpowiedzią na pytania, które się „unosiły w powietrzu'. Pisałem je ażeby zmusić widza-czytelnika do zrozumienia tego, czego nie mógł, a raczej nie chciał sam — zrozumieć".

Uznanie i popularność jaką cieszy się Miller w Stanach Zjednoczonych i na całym świecie świadczy o tym, że te sprawy, które za pośrednictwem swych sztuk sprowadził „z powietrza" na ziemię, zainteresowały i przejęły się wśród widzów i czytelników. Miller podkreśla nierozerwalną więź między jednostką, a społeczeństwem, uzasadnioną konieczność odpowiedzialności jednostki przed społeczeństwem i w sztuce „Wszyscy moi synowie" chodziło mu właśnie przede wszystkim o ukazanie antyspołecznego, niebezpiecznego zjawiska, którego przykładem jest Joe Keller.

We wspomnianej przedmowie do zbiorowego wydania swych dramatów, Miller podkreśla nierozerwalną więź między jednostką, a społeczeństwem, uzasadnioną konieczność odpowiedzialności jednostki przed społeczeństwem i w sztuce „Wszyscy moi synowie" chodziło mu właśnie przede wszystkim o ukazanie antyspołecznego, niebezpiecznego zjawiska, którego przykładem jest Joe Keller.

Sztuki Millera ukazują prawdę artystyczną zarówno poprzez bogate życie wewnętrzne postaci jak i akcję. Jego dialog jest lakoniczny a jednocześnie bardzo wartki i funkcjonalny. Formą swoją, sztuka „Wszyscy moi synowie", przypomina tradycyjny realistyczny dramat rodzinny. Dramat ten, walka, która toczy się między synem i ojcem, wychodzi tu poza krąg rodziny; wkracza w stosunki społeczne, obejmując swym zasięgiem nie tylko los jednostek, lecz również sprawy ogólnoludzkie.

Autor nie unika również symboliki, jak to widać na przykładzie, występującej w sztuce jabłoni, przez co akcja nabiera dodatkowych emocjonalnych barw i pogłębienie samego tematu.

Problemy tej sztuki są rzeczywiście dość doniosłe dla współczesnego świata i skłaniają do głębszego zastanowienia się, zaś zamierzeniem reżysera niniejszego przedstawienia jest jak najdalej posunięta wierność tendencji samego Millera.

STRESZCZENIE

Akt I

Niedzielny poranek w sierpniu 1948 r. Joe Keller przed swoim domkiem na przedmieściu, rozmawia z sąsiadami, dr Beyliss'em i Frankiem Lubey'm, o wichurze, która w nocy złamała jabłoń posadzoną przez Kellera ku pamięci zaginionego na wojnie jego syna Larry'ego. Frank Lubey oświadcza, że na życzenie p. Keller zestawia właśnie horoskop Larry'ego. Pani Keller jest przekonana, że Larry żyje i wróci jak wielu z tych, którzy w swoim czasie zaginęli na wojnie. Sue Beyliss wzywa swojego męża do pacjentki, której podobno „tylko on może dopomóc"... Pozostaje Lidia Lubey, żona astrologa; z jej rozmowy z Kellerem wynika, że do Kellerów przybyła Anne, córka ich byłego wspólnika, który przebywa obecnie w więzieniu. Annie była narzeczoną Larry'ego. Chris, drugi syn Kellera, zarzuca ojcu, że pozwala matce wierzyć w powrót Larry'ego, choć wszyscy dobrze wiedzą, że Larry już nie wróci. Chris oświadcza, że zaprosił właśnie Annie po to, żeby się z nią ożenić. Keller sprzeciwia się temu przez wzgląd na matkę, która musi żyć jakąś nadzieją. Chris nie ustępuje.

Pani Keller jest bardzo poruszona. Zbliża się dzień urodzin Larry'ego; śnił się jej tej nocy, kiedy wiatr złamał „jego drzewo", a w dodatku i Annie tu przyjechała. Czy Chris nie ma przypadkiem zamiarów w stosunku do Annie? Do tego ona nie dopuści. Jest pewna, że i Annie się nie zgodzi, że Annie również wierzy, że Larry żyje. Tymczasem Annie oświadcza stanowczo, że czekanie na Larry'ego to niedorzeczność, bo Larry nie żyje. Pani Keller nie ulega jednak tej sugestii — „żyje i wróci, a ty jesteś jego narzeczoną".

W czasie rozmowy Annie z państwem Keller okazuje się, że sąsiedzi pamiętają wojenną historię Kellera i jego wspólnika. Obydwu aresztowano za dostarczenie wadliwych części do silników, w wyniku czego dwadzieścia jeden samolotów uległo katastrofie. Sąsiedzi podejrzewają, że tylko dzięki łapówce udało się Kellerowi uniknąć więzienia. Keller oświadcza, że zdaje sobie sprawę z tego co o nim myślą sąsiedzi. Dodaje, że jego sąsiadom nie przeszkadza to jednak grać z nim w pokera, bo on, Keller, jest teraz zamożnym, samodzielnym fabrykantem i prowadzi otwarty dom. Oficjalnie potępiają tylko ojca Annie, jego byłego wspólnika, którego nazywają mordercą. „Ale to nie prawda" — oświadcza Keller — on nie jest mordercą. On nie wiedział, że silniki nie wytrzymają lotu. Bał się ujawnić braki, aby nie cofnięto zamówień, bał się, bo był tchórzem; gdyby on, Keller, był wtedy przy tym, nigdy by do czegoś podobnego nie doszło. Annie nie zupełnie rozumie. Uważa, że dla jej ojca nie może być żadnego usprawiedliwienia. Przez niego zginęli ludzie. A skąd Keller wie, czy nie przez to zginął właśnie jego syn, Larry?...

Domownicy postanawiają udać się na obiad do restauracji. Annie i Chris są szczęśliwi z wzajemności swoich uczuć. Chrisa niepokoi tylko dziwna atmosfera domu. Nagle z Kollumbus dzwoni brat Annie, George, młody adwokat. Odwiedził właśnie ojca w więzieniu i nieoczekiwanie zapowiada swój przyjazd. Budzi to zaniepokojenie u pani Keller. George nigdy nie odwiedzał ojca w więzieniu i co go tu nagle sprowadza? — Bądź ostrożny — przestrzega męża.

— Ja się go nie boję — odpowiada Keller.

— Tym niemniej bądź z nim ostrożny, Joe — powtarza Kate Keller.

Akt II

Rodzina Kellerów z niepokojem oczekuje przyjazdu George'a. Pani Keller prosi Chrisa o czujność, bo ojciec George'a przez cały czas procesu usiłował zrzucić winę na Kellera. George może zażądać rewizji procesu. Annie musi wyjechać, bo to przecież bądź co bądź jej ojciec... Chris uspokaja matkę, bierze wszystko na siebie, aby tylko Annie nie musiała wyjechać.

Od doktorowej Beyliss Annie dowiaduje się, że wszyscy znajomi uważają Kellera za winnego. Annie mówi o tym Chrisowi. Chris odpowiada, że wie, ale stanowczo nie wierzy. Tymczasem Keller oświadcza nagle Annie, że chciałby, żeby ona i jej brat zawiadomili swojego ojca, że on, Keller, przyjmie go z powrotem do przedsiębiorstwa jak tylko ten wróci z więzienia.

Przybywa George. Annie i Chris witają go bardzo przyjaźnie. George zachowuje jednak daleko idącą powściągliwość. Dowiedziawszy się, że Annie nie wzięła jeszcze ślubu z Chrisem oświadcza, że nigdy do tego nie dojdzie, bo ojciec Chrisa zniszczył ich rodzinę. Kiedy okazało się, że wyprodukowane części mają braki, ojciec zadzwonił do Kellera, ale ten t e l e f o n i c z n i e kazał mu wydać wybrakowane części, zapewniając, że silniki te wytrzymają i że bierze na siebie odpowiedzialność. Przybyć jednak nie może, bo właśnie „zachorował na grypę"... Teraz zaś Keller odnosi sukcesy, a ojciec tkwi w więzieniu. George

OSOBY:

JOE KELLER	*CHEWEL BUZGAN*
KATE KELLER	*RYWA SZYLER-BUZGANOWA*
CHRIS KELLER	*JULIUSZ BERGER*
ANNIE DEEVER	*RUTH KAMIŃSKA* / *LUDMIŁA SIROTA*
GEORGE DEEVER	*MARIAN RUDENSKI*
Dr JIM BEYLISS	*SEWERYN DALECKI*
SUE BEYLISS	*ZOFIA SKRZESZEWSKA*
FRANK LUBEY	*HERMAN LERCHER*
LIDIA LUBEY	*ELŻBIETA LOTENBERG*

Rzecz dzieje się w U. S. A.

Pełnomocnik dyrekcji dla Spraw Administracji: *Jan Odwak*
Kierownik Eksploatacji: *Eugenia Blumenfeld-Lauterpacht*

Kierownik techniczny: *Józef Pasmanik*
Inspicjent: *Mieczysław Bram*
Kostiumy męskie: *Aleksander Szkoda*
Kostiumy damskie: *Gnowefa Okołotowicz*
Peruki: *Adam Okołotowicz* i *Anna Błaszczyk*
Kierownik stolarni: *Wacław Woźniak*
Prace plastyczne: *Maksymilian Stratanowski*
Modelator: *Józef Ciuniowicz*
Oświetlenie: *Abram Czarka* i *Bronisław Raczyński*
Rekwizyty: *Zofia Doppler*

Dekoracje, kostiumy i rekwizyty wykonane w pracowniach Państwowego Teatru Żydowskiego im. E. R. Kamińskiej

אָנטיילנעמער:

רזשאָ קעללער	— חבל בוזגאַן
קעיט קעללער	— רבקה שילער־בוזגאַן
קרים קעללער	— יוליוש בערגער
ענני דיוועד	— רוט קאַמינסקאַ / — לודמילאַ סיראָטאַ
דזשאָרדזש דיוועד	— מאיר רודענסקי
ד״ר דזשים בעילים	— סעווערין דאַלעצקי
סי בעילים	— זאָפיאַ סקזשעשעווסקאַ.
פרענק ליובי	— הערמאַן לערכער
לידיאַ ליובי	— העלאַ לאָטענבערג

די האַנדלונג שפּילט זיך אָפּ אין משך פון איין מעת־לעת אין אַ פּראָווינץ־שטאָט אין נאָרד־אַמעריקע.

באַפולמעכטיקטער פון דער דירעקציע
פאַר אַדמיניסטראַטיע ענינים:
יאַן אָדוואַק

לייטער פון עקספּלאָאַטאַציע:
ע. בלומענפעלד־לאַוטערפּאַכט

אינספּיציענט:
מ. בראַם

טעכנישער לייטער:
יוסף פּאַסמאַניק

מענער־קאָסטומען:
אַלעקסאַנדער שקאָדאַ

דאַמען־קאָסטיומען:
גענאָוועפאַ פּאַטיק

רעקוויזיטן:
זאָפיאַ דאָפּלער

סטאָלעריי־אַרבעט:
וואַצלאַוו וואָזשניאַק

פּאַרוקן:
אַנאַ בלאַשטשיק
און אַדאַם אָקאָלאָטאָוויטש

באַלויכטונג:
אַדאַם טשאַרקאַ
און בראָניסלאַוו ראַטשינסקי

די דעקאָראַציעס, קאָסטיומען און רעקוויזיטן זענען אויסגעפאַרטיקט געוואָרן אין די וואַרשטאַטן פון יידישן מלוכה־טעאַטער.

każe Annie spakować rzeczy. Wchodzi matka i stara się rozładować sytuację. Częściowo udaje się to przy pomocy Lidii, dawnej przyjaciółki George'a, która nie jest mu dotąd obojętna. Ale oto przychodzi Joe Keller i sytuacja staje się z minuty na minutę poważniejsza. Wybuch następuje wtedy, kiedy Kate Keller „sypie" swojego męża marginesową uwagą, że od 15 lat nie chorował. „A więc kazał naszemu ojcu zabić naszych lotników, a sam schował się do łóżka, udając chorego na grypę!" — woła George.

Przychodzi „astrolog" Frank Lubey i oświadcza, że sporządził horoskop Larry'ego. Larry z pewnością żyje, bo zaginął 25 grudnia, a jak wykazują gwiazd, — był to jeden z jego „szczęśliwych dni". Pani Keller jest uszczęśliwiona. George tym bardziej nalega, żeby Annie natychmiast wyjechała. Pani Keller popiera tę myśl. Chris się przeciwstawia, przeciwstawia się również Annie. Chris ją tu wezwał i tylko wtedy wyjedzie, kiedy Chris jej każe wyjechać. George jest pokonany.

Chris nie może darować matce, że każe Annie odjechać z powodu Larry'ego, który z pewnością dawno już został pochowany.

„Jeśli tak, to trzeba pochować również twojego ojca — odpowiada Kate — bo jeśli Larry nie żyje, to zabił go twój ojciec".

Chris żąda od ojca wyjaśnień. Keller tłumaczy się, że nie mógł się przyznać do braków, bo cofniętoby zamówienia, zrujnowano go, przekreślonoby 40 lat jego pracy. Dla niego, — dla Chrisa, musiał to zrobić... „Dla mnie zamordowałeś tych 20 chłopców?" — Chris wpada w rozpacz „Więc nie ma dla ciebie nic oprócz interesu? Czy twoje serce składa się z dolarów? co mam z tobą uczynić, co?..."

Akt III

Noc. Kate Keller rozmawia z doktorem Beylissem, który pociesza ją, że Chris wróci, że takie bunty rodzinne zawsze spełzają na niczym. On sam też kiedyś się zbuntował, uciekł od żony, a przecież wrócił. Beyliss ofiarowuje się pójść odnaleźć Chrisa. Przychodzi Joe Keller. Kate żąda od niego, żeby jak tylka Chris wróci, przyznał się do winy i wyraził gotowość zapłacenia za nią więzieniem... Keller odpowiada, że to ona przecież chciała zawsze być bogatą, że dla niej i dla rodziny musiał robić pieniądze za wszelką cenę. Nie wierzy, żeby Chris żądał dla niego takiej kary. Jest przecież jego synem...

Annie proponuje, żeby Kate uznała wreszcie fakt, że Larry nie żyje, wtedy ona weźmie z Chrisem ślub, wyjadą stąd i to będzie najlepszym rozwiązaniem . Kate się nie zgadza. Wtedy Annie każe Kellerowi wyjść i pokazuje Kate list od Larry'ego, list którego nie pokazałaby jej nigdy, gdyby nie była do tego zmuszona. Teraz Kate wreszcie uwierzy, że Larry nie żyje. Wraca Chris z postanowieniem natychmiastowego wyjazdu na zawsze nawet sam... Miał zawsze pewne podejrzenie, ale nie chciał wierzyć. Gdyby wtedy, gdy wrócił z frontu wiedział to co teraz, oddałby ojca w ręce prokuratora. Teraz jednak ma to już niewiele sensu. Matka zgadza się, żeby Chris wyjechał. Ale Annie żąda, aby mu opowiedziała o liście. Keller schodzi, by porozmawiać z Chrisem. Niepokoją cię nasze pieniądze, to podrzyj je. Ale jeśli nasze pieniądze są brudne, to nie ma w Ameryce ani jednego czystego centa. Chcesz, bym poszedł do więzienia? — dobrze, ale w takim razie aresztuj połowę Ameryki, bo nikt nie pracował dla wojny za darmo..."

Wtedy Annie pokazuje list Larry'ego Chrisowi, list, który Larry napisał w dniu swojej śmierci: „Dowiedziałem się, że naszych ojców aresztowano pod zarzutem dostarczania wybrakowanych części do samolotów. Tutaj giną — dziesiątki pilotów, podczas gdy tam mój ojciec robi na nich pieniądze... Nie potrafię spojrzeć w oczy moim kolegom. Niedługo startuję, ale z tego lotu nie wrócę. Nie czekajcie na mnie. Zawiadomią was, że zaginąłem bez wieści. Gdyby mój ojciec był teraz tutaj, Annie, zabiłbym go!"

— Czy i teraz będziesz mnie przekonywał, że wszyscy Amerykanie robili to co ty? — pyta Chris. Keller każe przygotować samochód. Udaje się do siebie, tylko żeby się przebrać... Żona usiłuje go zatrzymać. „Larryby cię do tego nie zmuszał" — tłumaczy. „Nie — odpowiada Keller — on też by mi kazał to zrobić. Był moim synem. Ale, jego zdaniem, i wszyscy tamci „to byli moi synowie..."

Matka perswaduje synowi, że ojciec nie przetrzyma więzienia, a wojna przecież już się dawno skończyła. Ale Chris nie ustępuje. Śmierć Larry'ego i tysięcy takich jak on ma swój tragiczny sens. „Poza tym parkanem, który zasłania wam widok, jest również świat, cała reszta świata, i my, zwykli ludzie, wszyscy razem odpowiadamy za ten świat. W imię tej odpowiedzialności zginął Larry".

— Cicho, Chris — odzywa się matka — postaraj się zapomnieć. Zapomnij i żyj... żyj inaczej... po swojemu...

W mieszkaniu rozlega się strzał.

וועגן ארטור מיללער און זיין פּיעסע „אַלע מיינע זין"

אינעם היינטצייטיקן אַמעריקאַנער טעאַטער ווערן פאַרשפּרייט טעאָריעס, וועלכע זענען ענג פאַרבונדן מיט פאַרשידענע ריכטונגען פון דער אידעאַליסטישער פילאָזאָפיע. זייער ציל איז — דערווייזן, אַז קונסט איז אויסגעלירט פון לעבן, אַז דעם קינסטלערס שאַפונג איז אומאָפּהענגיק פון דער רעאַלער ווירקלעכקייט וואָס רינגלט זי אַרום.

אין די פאָרשטעלונגען, וועלכע זענען געגעבן געוואָרן פאַר די לעצטע יאָרן, ווערן כמעט נישט באַרירט קיין אַקטועלע פּראָבלעמען. די מערהייט פון די דאָזיקע פּיעסן פירט אַריין דעם צושויער אין אַ וועלט פון איגנטיקע איבערלעבונגען, פון פּאַטאָלאָגישע פאַרקריפּלונגען. פון דער אַנדערער זייט — זענען דאָס פּיעסן דורכאויס פאַרווייגלדיקע, לייכטע מוזיקאַלישע קאָמעדיעס, אינהאַלטסלאָזע רעווי־פאָרשטעלונגען.

און נאָר אין זעלטענע פאַלן באַווייזן זיך פּלוצלונג אין טעאַטער פּיעסן דרייסטע און אמתדיקע, אין וועלכע עס ווערן באַהאַנדלט פּראָבלעמען, וואָס צווינגען דעם צושויער צו פאַרטראַכטן זיך, וועלכע „ברענגען אין באַוועגונג" זייגע געדאַנקען און געפילן.

די אויטאָרן פון אַזעלכע פּיעסן ציען גלייך אויף זיך די אויפמערקזאַמקייט פון דער ברייטער געזעלשאַפטלעכקייט, און מען הייבט אָן צו רעדן וועגן זיי ווי וועגן זייער וואָגיקע דראַמאַטורגן.

אַזוי האָט אויך פּאַסירט מיט אַרטור מיללערן. ערשט געכטן כמעט אַן אומבאַקאַנטער זשורנאַליסט און שרייבער, איז ער געוואָרן איינער פון די פּאָפּולערסטע דראַמאַטורגן אין נאָרד־אַמעריקע, גלייך נאָכדעם, ווי עס איז אין 1947 יאָר אויפגעפירט געוואָרן זיין פּיעסע „אַלע מיינע זין". די דאָזיקע פּיעסע איז געווען די ערשטע פּיעסע, וועלכע האָט אים געבראַכט רום, און געצוווּנגען רעדן וועגן אים ווי וועגן איינעם פון די סאַמע טאַלענטירטסטע פּראָגרעסיווע דראַמאַטורגן אין דער היינטצייטיקער אַמעריקע און אויף דער גאָרער וועלט. די דאָזיקע פּאָפּולאַריטעט, וואָס זיינע פּיעסן האָבן זיך דערוואָרבן, באַווייזט, אַז ער האָט אין זיינע פּיעסן באַרירט אַזעלכע אידעען, וועלכע האָבן, ווי ער אַליין דריקט זיך אויס, „געשוועבט אין דער לופט", און געפונען אַ לעבעדיקן אָפּקלאַנג צווישן אַ סך לייענער און צושויער.

וואָס זשע זענען דאָס פאַר אַ אידעען? אינעם פאָרוואָרט צו זיין בוך דראַמען, אַרויסגעגעבן אין ניו־יאָרק אין 1957 יאָר (אַ. מיללער, קאָללעקטעד פּליעס. נעוו־יאָרק 1957), ווייזט מיללער אָן, אַז אַרבעטנדיק איבער דער פּיעסע „אַלע מיינע זין", האָט ער צום ערשטן מאָל קלאָר געזען פאַר זיך די אידעע פון דער צוקונפטיקער פּיעסע: מענטשן זענען מחויב אָפּצוגעבן אַ דין וחשבון דער געזעלשאַפט פאַר זייערע מעשים, ווייל צווישן מענטשן און געזעלשאַפט איז פאַראַן אַן אומצערייסבאַרע פאַרבינדונג. און ווייטער שטרייכט מיללער אונטער, אַז מיט דער פּיעסע האָט ער געצילט צו פאַרמשפּטן די אַנטיסאָציאַלע האַנדלונגען פון זיין העלד, ווייל „אַזעלכע מענטשן ווי דזשאָ קעללער, — זאָגט מיללער — שטעלן מיט זיך פאַר אַ געפאַר פאַר דער געזעלשאַפט!".

מיללערס שעפערישער דיאַפּאַזאָן איז ברייט און פאַרשידנאַרטיק. פאַרמאָגנדיק אַן אייגנאַרטיקע דראַמאַטורגישע טעכניק, באַנוצט ער זיך מיט פאַרשידענע קינסטלערישע מיטלען, כדי צו פאַרשטאַרקן די עמאָציאָנעלע באַוויר־קונג פון זיינע פּיעסן, שטרעבנדיק גלייכצייטיק, אַז די דאָזיקע מיטלען זאָלן זיין אָרגאַניש געבונדן מיט דער קאַנווע פון דער פּיעסע, און זאָלן דערמעגלעכן אַ טיפערן באַנעמען דעם אויסקלאַנג זייערן.

מיללערס פּיעסן האָבן אַ גרויסן קינסטלערישן ווערט, פאַרמאָגן אַ קינסטלערישן אמת, זענען בולט אין דער כאַראַקטעריזירונג פון די געשטאַלטן און שפּאַנענדיק אין דער האַנדלונג. דער דיאַלאָג אין זיינע פּיעסן איז אַ לאַקאָנישער, אַ קאָמפּאַקטער און — גלייכצייטיק אַקטיוו און ווירקזאַם. ער טרעפט פּינקטלעך אין ציל, האָגם ער באַנוצט זיך קיינמאָל נישט מיט „קאַנאָנען", כדי אַרויסצוברענגען בולט די פּראָבלעמאַטיק.

אין דער פּיעסע „אַלע מיינע זין", וואָס דערמאָנט לויט איר סוזשעט אַ שטייגערישע פאַמיליען־דראַמע, באַנוצט זיך מיללער, דער עיקר, מיט דער טראַדיציאָנעלער רעאַליסטישער פאָרם. אָבער אין באַזונדערע וועזנטלעכע מאָמענטן, בעת דער אַנטוויקלונג פונעם סוזשעט, באַנוצט ער זיך אויך, כדי צו דערגרייכן די געהעריקע עמאָציאָנעלע באַפאַרבונג פון דער האַנדלונג — מיט טימבאָלן. אין דער פּיעסע „אַלע מיינע זין" ווערט אונטערגעשטראָכן אַזאַ דעטאַל, ווי, צום ביישפּיל, דער צעבראָכענער עפּלבוים, ווי ער וואָלט סימבאָליזירט דאָס אַריינמישן זיך פון נאַטור־כוחות אינעם גורל פון דעם מענטש. אָבער די דאָזיקע באַדינגלעכקייט נוצט מיללער אויס נישט לשם באַדינגלעכקייט — נאָך כדי וואָס טיפער און ברייטער צו אַנטפּלעקן זיינע טעזיסן.

„אַלע מיינע זין" — איז אַ פּיעסע אַ דרייסטע און אמתדיקע. עס ווערן אין איר אַרויסגעבראַכט פּראָבלעמען, וואָס זענען נוגע מיליאָנען אָרנטלעכע מענטשן. פּראָבלעמען, וועלכע צווינגען צו פאַרטראַכטן זיך זייער ערנסט.

חבל בוזגאַן

SPÓŁDZIELNIA PRACY
»ODRODZENIE«

Warszawa, ul. Emilii Plater 9/11
tel. 28-81-49, 28-81-73, 21-76-86

produkuje i poleca:

instytucjom, przedsiębiorstwom przemysłowym
oraz jednostkom handlu hurtowego i detalicznego:

- Wyroby z tworzyw sztucznych w asortymencie kolorów, z surowców oraz okuć krajowych i importowanych. Teczki i aktówki wszelkiego rodzaju, teczki specjalne typu „Ambasador", galanterię, portmonetki, piórniki itp. wyroby upominkowe.

Na żądanie możemy wykonać na zamówionych wyrobach wszelkiego rodzaju napisy, emblematy, znaki fabryczne, herby miast — tłoczone lub złocone.

- Zabawki z polistyrenu i innych tworzyw. Zabawki politechniczne, grzechotki do wózków, zwilżacze biurowe ze zbiornikiem na wodę.

Wyroby nasze są eksportowane za granicę.
Na żądanie służymy wyczerpującą ofertą.

Druk. RSW „Prasa", Tarczyńska 8. Zam. 4277. E-17. Nakład 1600.

יידישער מלוכה־טעאַטער א.נ. פון אסשר רחל קאַמינסקאַ

דירעקטאָר און קינסטלערישער לייטער: אידאַ קאַמינסקאַ

פראָגראַם

ארטור מילער

אַלע מיינע זין

פיעסע אין 3 אַקטן

איבערזעצונג און רעזשי:

חבל בוזגאַן

סצענאָגראַפיע:

מאַריאַן סטאַנטשאַק